

PRINC LAKRDIJAŠA

MARK LORENS

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Mark Lawrence

PRINCE OF FOOLS

Book One of The Red Queen's War

Copyright © Mark Lawrence 2014

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno mojoj kćeri Heder

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

PREDGOVOR SRPSKOM IZDANJU

Pozdrav mojim srpskim čitaocima! Moje knjige su prevedene na dvadeset pet jezika, ali ovo je tek drugi predgovor koji je od mene tražen, pa da vidimo šta ću skrčkati.

Princ lakrdijaša započinje moj drugi izlet u svet Slomljenog carstva. Dve trilogije mogu da se čitaju po ma kom redosledu, kao i samostalno, premda se neki likovi pojavljuju u obema pričama.

U *Ratu Crvene Kraljice* svet gledamo očima jednog besposlenog i kukavičkog kraljevića po imenu Džalan Kendet. Reč je o čoveku kojeg daleko više zanima da juri mlade žene i pije vino nego da se upušta u pustolovine. Džalan je iskren prema čitaocu, ali nekako mu svejedno polazi za rukom da zadrži veoma visoko mišljenje o sebi. Nadahnuće za Džalana izvire iz romana *Flešmen* (1969) Džordža Makdonalda Frejzera, a i on je nadahnuće za *Flešmena* našao u knjizi *Školski dani Toma Brauna* (1857), tako da je ovo samo nova predstava lika koji je s nama već 150 godina!

Ne planiram unapred šta ću pisati, tako da za praznu stranicu sedam naoružan samo protagonistom i počinjem

da ga pratim kroz priču. Često se kaže da se pisci mogu podeliti u dve glavne grupe: arhitekta i baštovane. Arhitekta planiraju svoju priču do tančina pre nego što počnu da pišu, a baštovani seju semenčice i gledaju da vide šta će da izraste. Baš kao Džordž R. R. Martin i ja sam baštovan.

Džalan me je vodio kroz priču, a moj posao je bio da ga obasipam nevoljama pa da vidim kako će se nositi s njima. Počesto se dešavalo da su posledice bile vrlo smešne, u drugim prilikama uzbudljive, a ponekad tužne.

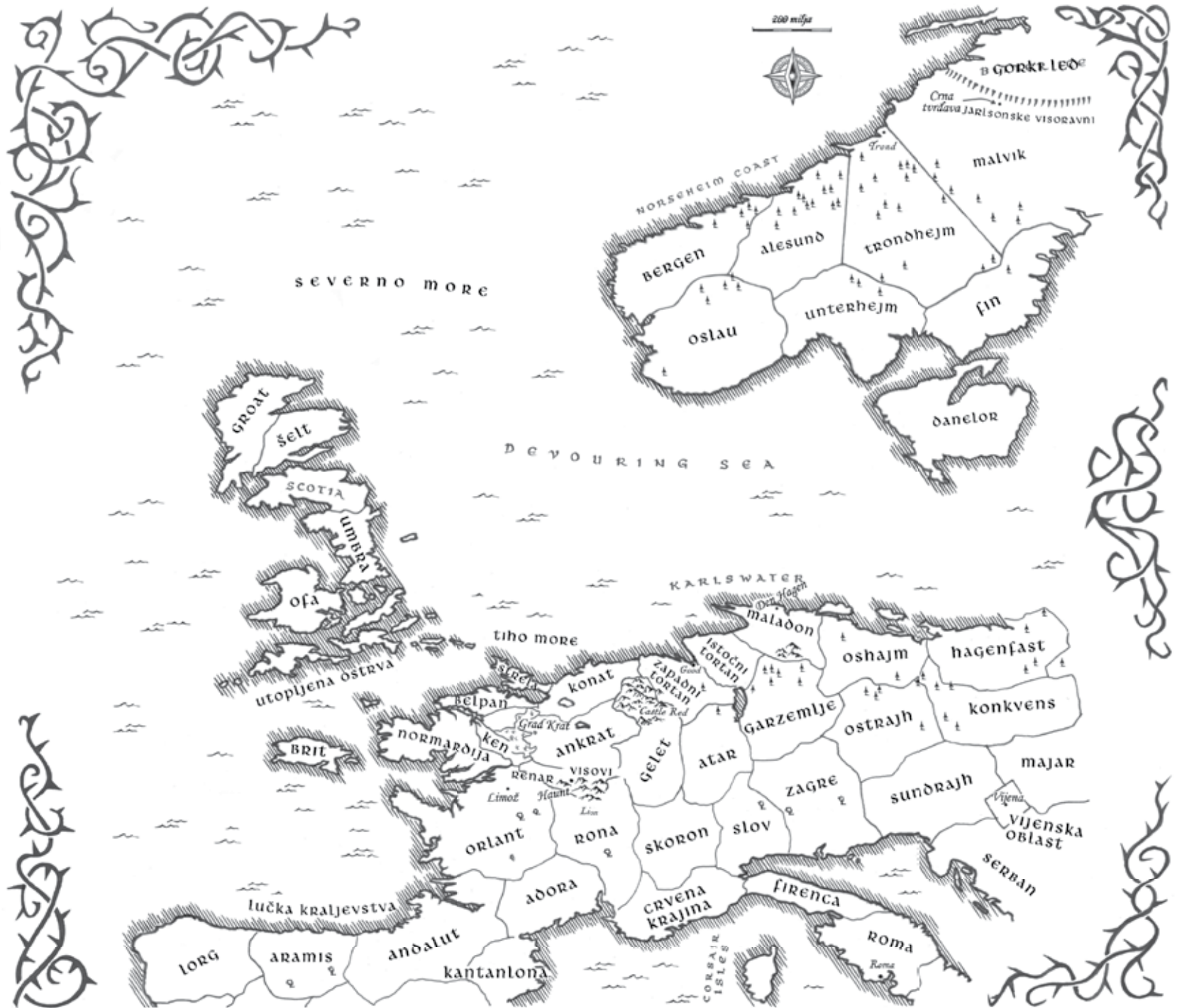
Vrlo mi je drago što će Džalanove pustolovine biti ispričane na srpskom jeziku. Vrlo je čudno to što su moje priče objavljene u knjigama koje ne mogu da čitam. Jedini jezik u kojem sam imalo nadaren zapravo je jezik kojem su me roditelji naučili, zato izuzetno poštujem prevodioce. Njihov posao je neizmerno težak i zahteva poznavanje mnogo raznovrsnih veština.

Teško je i prevođenje uputstva za veš-mašinu, pošto od prevodioca zahteva da dobro poznaje dva jezika, ali prevođenje romana je daleko teži posao, naročito kada dva jezika pripadaju kulturama koje znaju da budu vrlo različite.

Trilogija *Rat Crvene Kraljice* sadrži odlomke pesama, dečje pesmice i reference na pop kulturu koje srpski čitaoci možda neće opaziti. Čak je i prevod s engleskog na francuski, kako bi se knjiga prenela preko četrdeset kilometara širokog moreuza, tražio brojne izmene kako bi pomenuti elementi zadržali svoju snagu.

Postavka priče, koja se postepeno otkriva naznakama u tekstu, kao i na karti, pomalo je lakša za razumevanje evropskoj publici. Zato prevođenje reči samo po sebi nije dovoljno, prevodilac se na izvestan način mora smatrati koautorom književnog dela, budući da je iznašao bezbroj zamena kako bi tekst prilagodio čitalaštvu.

Vrlo se ponosim time što je moje delo objavljeno u Srbiji i nadam se da ćete uživati u *Princu lakrdijaša* koliko sam ja uživao pišući ga!

JEDAN

Ja sam lažov, varalica i kukavica, ali nikada – ama baš nikada – neću ostaviti prijatelja na cedilu. Naravno, osim ako ne moram da budem iskren, pošten ili hrabar.

Oduvek mislim da je čoveka najbolje udariti s leđa. To se ponekad može postići pomoću jednostavne obmane. Klasici poput „Šta je ono tamo?“ uspevaju iznenađujuće često, ali istinski najbolji učinak ostvaruje se ako dotična osoba i ne zna da ste tu.

„Jao! Isuse! Zašto si kog đavola to uradio?“ Alen de Vir se okrenuo, hvatajući se za potiljak. Kada je spustio šaku, videlo se da je krvava.

Kada osoba koju udariš nije dovoljno pristojna da odmah padne, obično je najbolje imati spreman drugi plan. Zato sam ja bacio ostatak vaze kojom sam ga udario, okrenuo se i dao u beg. Zamišljao sam da će se on samo presaminiti, uz prijatno „Uf!“, pa da ja mogu neprimećeno izaći iz zamka, tako što ću preći preko njegovog prostrtog i obeznanjenog

tela. Ali umesto toga, njegovo obeznanjeno telo sada me juri niz hodnik i na sav glas urla želeći da mi pusti krv.

Proleteo sam kroz vrata Lisine sobe i zalupio ih za sobom, pripremajući se da dočekam udarac u njih.

„Šta kog đavola?“ Lisa je sedela u krevetu, a svileni čaršavi su skliznuli s njenog nagog tela kao voda.

„Ovaj...“ Alen je tresnuo u vrata takvom silinom da mi je vazduh izleteo iz pluća i pete su mi proklizale po podnim pločicama. Štos je u tome da nikada ne treba odmah krenuti da navlačiš rezu. Nećeš je lepo uhvatiti, pa će te vrata opaučiti pravo u lice. Valja sačekati gruvanje; kada se s tim završi, namakni rezu dok se onaj drugi diže s poda. Alen se pokazao zabrinjavajuće hitrim pri dizanju na noge, tako da sam ja skoro progutao kvaku uprkos svim predostrožnostima.

„Džale!“ Lisa je sada već ustala iz kreveta, odevena samo u igru senki i svetlosti koja je dopirala kroz kapke. Pruge joj lepo stoje. Slađa je od svoje starije sestre, oštija od svoje mlađe sestre. Poželeo sam je čak i tada, iako njenog ubilački nastrojenog brata zadržava samo palac hrastovine, a izgledi da ću pobeći svakim trenom sve više kopne.

Otrčao sam do najvećeg prozora i rastvorio kapke. „Izvinim se bratu u moje ime.“ Proturio sam nogu kroz prozor. „Nisam ga prepoznao, ili već tako nešto...“ Vrata su se zatresla kada je Alen opet grunuo u njih.

„Alen?“ Lisi je pošlo za rukom da istovremeno deluje besno na mene i prestravljeno.

Nisam zastao da joj odgovorim, već sam skočio u žbunje, koje je srećom bilo mirisno a ne trnovito. Skakanje u trnje može da dovede do golemog jada.

Doskok je uvek bitan. Često padam s visine i nije bitno kako počneš, već kako završiš. U ovom slučaju, doskočio sam vrlo usaglašeno, tako da su mi pete dotakle dupe a brada

kolena, pola žbuna mi je uletelo u nos a vazduh mi je izleteo iz pluća, ali ništa nisam slomio. Nekako sam se uspravio, pa zašepao prema baštenskom zidu, boreći se da povratim dah i nadajući se da je posluga prezauzeta jutarnjim poslovima da bi bila spremna da me juri.

Potrčao sam preko svećanih vrtova, kroz začinsku baštu, pa presekao kroz silne četvrtaste leje žalfije i trouglaste zasađe majčine dušice i čega već. Negde u kući pas je zalajao, što me je prilično uplašilo. Uglavnom odlično trčim. Kada se userem od straha, nema mi premca. Pre dve godine, tokom „pograničnog incidenta“ sa Skoronom, pobegao sam od patrole Tevtonaca, pri čemu su petorica bila na ogromnim ratnim atovima. Ljudi pod mojim zapovedništvom nisu ni mrdnuli, pošto nisam izdao nikakva naređenja. Mišljenja sam da je prilikom bežanja bitno ne koliko brzo bežiš već da si brži makar od nekoga. Nažalost, moji momci se nisu pokazali, pa Skoronce nisu ni usporili, te je zbog toga jadni Džal bežao glavom bez obzira iako mu je bilo jedva dvadeset mlađanih leta i čekao ga je poduži spisak stvari koje u životu treba da uradi – a pri vrhu spiska je bilo sve ono što treba da uradi sa sestrama De Vir, dok umiranje na skoronskom koplju nije bilo čak ni na prvoj stranici. Bilo kako bilo, pogranično područje nije zgodno da ratni atovi mogu da protegnu noge, a ja sam održavao rastojanje između nas tako što sam strmoglavom brzinom jurio kroz kamenjar. Bez ikakvog upozorenja, zatekao sam se kako ulećem u žučnu bitku između mnogo većeg odreda skoronskih neredovnih vojnika i družine lako naoružane prethodnice vojnih snaga Crvene Krajine, ispred kojih sam i otišao u izvidnicu. Uleteo sam u sve to, mlatarajući mačem potpuno zaslepljen strahom dok sam pokušavao da pobegnem, a kada se prašina slegla i krv prestala da štrcka, otkrio sam da sam postao glavni junak,

jer sam skršio neprijateljski otpor u hrabrom napadu, tokom kojeg očito nisam mario za svoju bezbednost.

Evo u čemu je stvar: hrabrost može da se iskaže kada osoba pregazi jedan strah dok zapravo u potaji beži od većeg užasa. A oni čiji je najveći užas da ih drugi smatraju kukavicom – uvek su hrabri. S druge strane, ja jesam kukavica. Ali uz malo sreće, pomoću blistavog osmeha i sposobnosti da slažem čim zinem, uspelo mi je iznenađujuće dobro da ispadam junak i da uglavnom zavaravam većinu sveta.

Zid De Virovih bio je visok i delovao je opasno, ali nas dvojica smo stari prijatelji: poznajem njegove krivine i slabosti koliko i obline Lise, Šaral i Miše. Oduvek sam bio opsednut najboljim putevima za bekstvo.

Većina prepreka služi da ne da sirotinji da uđe, a ne da brani bogatašima da izlaze. Skočio sam na jedno bure za kišnicu, pa na krov baštenske kućice i skočio ka zidu. Zubi su mi škljocali za petama dok sam se verao preko zida. Držao sam se vrhovima prstiju pre nego što sam skočio. Stresao sam se od olakšanja kada se ker setio da zalaje pa od besa zagrebao skačući sa suprotne strane zida. Zver je trčala ne puštajući ni glasa, pa me je skoro šćepala. Kerovi koji ne laju skloni su da ubiju. Što ima više buke i besa, to je životinja manje ubilački nastrojena. Isto važi i za ljude. Što se mene tiče, ja se sastojim od devet desetina hvalisanja i jedne desetine alavosti i za sada ni mrvice krvoločnosti.

Doskočio sam na ulicu, ovoga puta lakše, slobodan kao ptica na grani i ako već ne mirisan kao ruža, makar sam mirisao na začinsko bilje. Alen je muka za neki drugi dan. Može slobodno da stane u red. A taj red je dugačak i na čelu mu je Meres Alus, sa desetak menica u rukama, obećanja i potpisanih računa nažvrljanih u pijanstvu po svilenom donjem vešu raznih kurvi. Ustao sam, protegao se i oslušnuo

kako se pas buni i žali iza zida. Biće mi potreban viši bedem da bih zaustavio Meresove siledžije.

Kraljevski drum se protezao preda mnom, sav u senkama. Na Kraljevskom drumu varoške kuće vlastelinskih porodica nadmeću se s razmetljivošću vila bogatih trgovaca, novostečeno bogatstvo pokušava da sija blistavije od starog. Malo je tako lepih ulica u gradu Vermilionu.

„Vodite ga do kapije! Uhvatio je miris.“ Glasovi u vrtu.

„Ovamo, Plutone! Ovamo!“

To ne zvuči dobro. Potrčao sam prema palati tako da su se pacovi i skupljači balege koji su išli svojim poslom razbežali, a zora je jurcala za mojim petama, streljajući me u leđa crvenim kopljima.

DVA

Vermilionska palata je golemo zdanje koje se sastoji od zgrada odvojenih bedemima, izvrsno uređenih vrtova, odvojenih zamkova za članove šire porodice i naposljetku središnje palate, ogromne kamene građevine u kojoj već pokolenjima stoluju kraljevi Crvene Krajine. Sve je to ukrašeno mermernim kipovima koje je umeće milanskih vajara učinilo iznenađujuće životnim, a čovek posvećen tom poslu verovatno bi mogao da sa zidova sastruže dovoljno zlata da postane bogatiji od Kreza. Moja baba sve to strasno mrzi. Bila bi najsrećnija da je iza stotinu stopa debelih granitnih bedema, sa šiljcima na koje su nabijene glave njenih neprijatelja.

Ali čak ni u najdekadentniju palatu ne može da se uđe bez nekakvog protokola. Provukao sam se kroz Vidarsku kapiju, usput dobacivši stražaru jednu srebrnu krunu.

„Opet su te odredili za ranu stražu, Melhare.“ Trudim se da znam kako se stražari zovu. Oni me i dalje doživljavaju kao junaka Aralskog prolaza, a korisno je da su čuvari kapija na tvojoj strani kada ti se život sastoji od tako velike mreže laži, kao što je slučaj s mojim životom.

„Jašta, prinče Džale. Kano što kažu, kuj radi najbolje, taj radi najviše.“

„Živa istina.“ Nisam imao predstave šta je rekao, ali moj lažni smeh zvuči čak i bolje od mog pravog smeha, a devet desetina popularnosti sastoji se od umeća uveseljavanja posluge. „Srediću da neko od one lenje kopiladi preuzme smenu.“ Klimnuo sam prema sjaju fenjera koji je dopirao kroz procep ispod vrata stražarnice pa prošao kroz kapiju dok ju je Melhar otvarao.

Ušavši unutra, pošao sam pravo ka Romanskoj dvorani. Budući kraljičin treći sin, otac je bio rukopoložen u Romanskoj dvorani, velelepnom vatikanskom zdanju koje je za kardinala Paračeka saznao lično papin zanatlija ko zna kada. Baba ne haje mnogo za Hrista i njegov krst, mada ponavlja šta treba prilikom proslava i izgleda kao da to ozbiljno misli. Još manje haje za Romu, a nimalo ne haje za papu koja sada stoluje tamo – sveta krava, tako je zove.

Pošto sam očevo treći sin, meni sleduje šupalj nos do očiju. Odaja u Romanskoj dvorani, neželjeno nameštenje u Severnoj armiji, koje mi nije donelo čak ni zapovednički čin u konjici, pošto je severna granica previše brdovita za konje. Skoron je razmestio konjicu po granici, ali baba je zaključila da je njihova tvrdoglavost zapravo mana koju bi Crvena Krajina trebalo da iskoristi, a ne ludost koju bi trebalo da i mi sledimo. Kao što imam običaj da kažem, žene i rat nikako ne idu jedno s drugim. Trebalo bi da slamam srca na belom atu, oklopljen za turnir. Ali ne, ona matora veštica me je naterala da se šunjam po planinskim vrtovima trudeći se da me skoronski seljaci pritom ne ubiju.

Ušao sam u Dvoranu – zapravo skup hodnika, soba za sastanke, jedne balske dvorane, kuhinje, konjušnica i sprata s beskrajnim nizom spavaćih soba – na zapadna vrata,

namenjena za služinčad i njima slične. Debeli Ned je bio na straži i to tako što je halebardu naslonio na zid.

„Nede!“

„Gospodaru Džale!“ Prenuo se iz sna, opasno blizu tome da prevrne stolicu i padne na leđa.

„Na mestu voljno.“ Namignuo sam mu i prošao pored njega. Debeli Ned zna da drži jezik za zubima i čuti o mojim izlascima. Poznaje me otkad sam bio malo čudovište koje je kinjilo mlade prinčeve i princeze i ulizivalo se onima dovoljno velikim da me odalame po glavi. Tada je bio debeo. Sada kada mu se kosac primiče da poslednji put zamahne kosom, koža visi s njega, ali nadimak mu je ostao. Imena imaju svoju moć. „Princ“ mi vrlo dobro služi – to je nešto iza čega čovek može da se sakrije kada nahrupi nevolja, a „Džalan“ u sebi sadrži odjeke kralja Džalana od Crvene Krajine, imperatorove pesnice – iz vremena kada smo imali imperatora. Prinčevska titula i ime kao što je Džalan zrače svojom austom, dovoljno da se ljudi pokolebaju – a nikada se nisam kolebao da li mi je tako nešto potrebno.

Skoro da sam stigao do svoje sobe.

„Džalane Kendete!“

Stao sam na dva koraka od balkona koji je vodio u moje odaje, prstiju spremnih za naredni korak, dok sam čizme nosio u ruci. Ni reč nisam rekao. Biskup ponekad zna da samo zaurla moje ime kada otkrije nekakav nasumični nestašluk. Ako ćemo pošteno, obično sam ja uzrok toga. Međutim, ovoga puta je gledao pravo u mene.

„Vidim te, Džalane Kendete, kako ti se koraci crne od greha dok se gmižući vraćaš u svoju jazbinu. Silazi ovamo!“

Okrenuo sam se, cereći se u znak izvinjenja. Crkveni ljudi vole da se kaješ i često uopšte nije bitno zbog čega se kaješ. U ovom slučaju, kajao sam se zato što sam bio uhvaćen.

„I ja vama želim dobro jutro, vaša ekselencijo.“ Sakrio sam čizme iza leđa i razmetljivo pošao prema njemu, kao da sam sve vreme to i nameravao.

„Njegova eminencija mi je naložila da do drugog zvona tebe i tvoju braću predstavim prestolu.“ Biskup Jakov se namrštio na mene, a obrazi su mu se sivali od neobrijanih čekinja kao da su i njega u neko nečastivo doba izbacili iz kreveta, premda možda u njegovom slučaju za to nije bilo odgovorno dražesno stopalo Lise de Vir.

„Otac je to naložio?“ On sinoć ništa nije rekao za trpezom, a kardinal nije od ljudi sklonih da se iz kreveta dižu pre podneva, ma šta Sveto pismo govorilo o lenjosti. Lenjost nazivaju smrtnim grehom, ali po mom iskustvu zbog požude se upada u veće nevolje, a lenjost je greh samo kada te neko juri.

„Poruku je poslala kraljica.“ Biskup se namrgodio još više. On je sklon da sve zapovesti pripisuje ocu, pošto je on najviši, premda najmanje poletan predstavnik crkve u Crvenoj Krajini. Baba je jednom primetila da je bila u iskušenju da kardinalski šešir stavi najbližem magarcu, ali otac je bio bliže i činilo se da je njega lakše vući za nos. „Martus i Darin su već otišli.“

Slegnuo sam ramenima. „I rodili su se pre mene.“ Još nisam oprostio tu uvredu svojoj starijoj braći. Zastao sam van njegovog domašaja, pošto je biskup najviše na svetu voleo da šamarima isteruje greh iz izvesnog zabludelog princa, pa sam krenuo gore. „Idem da se obučem.“

„Polazi smesta! Skoro da je vreme drugom zvonu, a tvoje kindurenje nikada ne traje manje od sat vremena.“

Ma koliko bih voleo da protivrečim matoroj budali, slučajno je ispalo da je u pravu, a ja sam dobro znao da ne valja kasniti kada Crvena Kraljica zove. Progutao sam podrugljivi

kez i žurno prošao pored njega. Bio sam u odeći koju sam nosio u svojim ponoćnim pustolovinama i premda je bila sasvim lepog kroja, somot se nije najbolje proveo tokom mog bekstva. Ipak, završiće posao. Baba bi svejedno svoje potomstvo najradije videla u bojnim oklopima s kojih se sliva krv, pa mi blatnjave mrlje tu i tamo po odeći možda zasluže malo odobravanja.

TRI

Nisam stigao na vreme u prestonu dvoranu i odjeci drugog zvona već su zamirali kad sam stigao do bronzanih vrata, ogromnog čuda koje je izgledalo kao da mu tu nije mesto, rukom nekog mog dalekog i krvoločnog rođaka ukradenog iz neke još veličanstvenije palate. Stražari su me odmerili pogledom kao da sam ptičji izmet koji je nezvan uleteo kroz neki visoki prozor i pljusnuo pred njih.

„Princ Džalan.“ Mahnuo sam im da ih požurim. „Možda ste čuli za mene? *Jesam* pozvan.“

Bez ikakvog odgovora na moje reči, najveći među njima, pravi orijaš u oklopu boje bronzne oblivene plamenom i sa grimiznom perjanicom na kalpaku, otvorio je levo krilo tek toliko da mogu da prođem. Moj pohod da se sprijateljim sa svim stražarima u palati nikada nije stigao do babinih probranih ljudi; oni previše drže do sebe da bi pristali na to. Takođe su predobro plaćeni da bi ih zadivila moja velikodušnost, a možda su ih u svakom slučaju i upozorili na mene.

Ušunjao sam se nenajavljen i požurio preko prostranog mermernog poda, po kojem su moji koraci odjekivali.